

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 12 juni 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjning av vissa ersättningar enligt lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Genom en den 26 april 1946 dagtecknad proposition, nr 271, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen medgiva att i anledning av olycksfall, å vilka lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer är tillämplig och vilka inträffat under tiden från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen till och med den 16 december 1939, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanlaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. såsom förstärkning av livräntor och engångsersättningar, vilka beviljats med stöd av nämnda lag, utbetalas skillnaden mellan vad i sådant avseende skulle ha utgått, därest lagen i dess lydelse enligt lag den 15 december 1939 (nr 854) ägt tillämpning å olycksfallet, och de livräntor respektive engångsersättningar, vilka tillerkänts vederbörande, dock att förstärkningen av livräntorna endast skall avse tiden från och med den 1 april 1946.

Propositionen har hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet. Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet har propositionen hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för det genom propositionen framlagda förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I skrivelse den 6 april 1946, nr 125, har riksdagen — under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 20 — anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning och om möjligt till innevarande riksdag framlägga förslag till förstärkning med statsmedel av de enligt lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer — i det följande benämnd krigsförsäkringslagen — utgående engångsbelopp och livräntor, vilka hänföra sig till olycksfall, som inträffat under tiden från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen till och med den 16 december 1939.

Hänvisning torde få ske till vad andra lagutskottet i berörda utlåtande anfört.

Därtill anbefalld har *riksförsäkringsanstalten*, efter verkställd utredning, i skrivelse den 13 april 1946 avgivit förslag i ämnet.

Anstalten ger till en början följande sammanfattande redogörelse för reglerna i fråga om ersättning till ombord å fartyg tjänstgörande personer vid olycksfall till följd av krigsåtgärd.

Genom krigsförsäkringslagen infördes särskilda bestämmelser i ämnet, varigenom stadgas såväl förhöjning av den enligt allmänna olycksfallsförsäkringslagen utgående ersättningen som en ny ersättningsform, engångsbelopp. Sålunda föreskrives i krigsförsäkringslagen i dess ursprungliga lydelse, att den årliga arbetsförtjänsten för bestämmandet av sjukpenning och livränta skall utgöra lägst 2 900 och högst 4 800 kronor, samt att utöver sedvanlig livränta engångsbelopp skall utgå dels vid invaliditet uppgående till minst 10 procent, som kan antagas bli va för framtiden bestående, dels ock vid dödsfall till vissa efterlevande. Vidare föreskrives, att engångsbeloppet skall utgöra, om den skadade var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslönen vid tiden för olycksfallet, dock lägst 5 000 och högst 9 000 kronor, och eljest 4 800 kronor. Vid lagtillämpningen har den praxis utbildat sig, att engångsbeloppet för befälsperson i allmänhet skall beräknas till tolv gånger den skadades genomsnittliga kontanta månadslön i den fart, vari fartyget befann sig vid tiden för olycksfallet. Vid dödsfall och vid förlust av arbetsförmågan utgår engångsbeloppet med fullt belopp och vid nedsättning av arbetsförmågan med det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen. De efterlevande, som kunna erhålla engångsbelopp, äro make, arvsberättigat barn och adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Beträffande engångsbeloppets fördelning mellan de efterlevande gäller, att make erhåller hela beloppet, om andra till dylikt belopp berättigade efterlevande ej finnas, och i annat fall halva beloppet samt att belopp, som utgår till andra efterlevande än make, skall fördelas dem emellan enligt de regler, som gälla för fördelning av arvfallen egendom.

Genom lag den 15 december 1939, nr 854, som trädde i kraft den 17 december 1939, fastställdes minimigränsen för arbetsförtjänsten till 3 600 kronor och kapitalbeloppet för befälspersoner till lägst 9 000 och högst 13 000 kronor samt för övriga anställda till 9 000 kronor. Dessa föreskrifter äga alltjämt giltighet.

Anstalten erinrar härefter om att andra lagutskottet i sitt berörda utlåtande nr 20 till innevarande års riksdag anfört, att enligt utskottets förmenande starka skäl talade för en höjning i nivå med nu gällande bestämmelser av de engångsbelopp, vilka enligt krigsförsäkringslagen utgivits på grund av invaliditet eller dödsfall i anledning av olycksfall som inträffat under tiden från utbrottet av det nu avslutade stormaktskriget, d. v. s. från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen, till och med den 16 december 1939. Därjämte hade utskottet, under framhållande att vid berörda lagändring den 15 december 1939 jämväl minimigränsen för arbetsförtjänsten höjts från 2 900 till 3 600 kronor, uttalat, att det syntes utskottet skäligt, att den, som uppbure livränta enligt krigsförsäkringslagen efter lägre arbetsförtjänst än nu gällande minimibelopp, bereddes sådan förhöjning av livräntan som en beräkning efter nämnda minimibelopp skulle med-

föra. Som motivering för sin uppfattning hade utskottet framhållit bland annat, att sjöfartens bedrivande i största möjliga utsträckning under stormaktskriget varit ett samhällsintresse av högsta rang samt att kostnaderna för förhöjningarna, vilka enligt utskottets mening torde få bestridas av statsmedel, icke torde bliva av sådan storlek, att de kunde väcka statsfinansiella betänkligheter.

Riksförsäkringsanstalten uttalar sin fulla anslutning till den uppfattning i föreliggande ersättningsfråga, som andra lagutskottet framlagt i sitt utlåtande.

Anstalten har verkställt beräkning av kostnaderna för ifrågasatta förhöjningar av kapitalbelopp och livräntor, avseende hos såväl anstalten som de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagen reglerade olycksfall. Totalkostnaden för dessa förhöjningar beräknas till 182 629 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande förhöjningar böra enligt riksförsäkringsanstaltens mening lämpligen bestridas från anslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Under återopande av det anförda föreslår riksförsäkringsanstalten, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande av förstärkning av statsmedel i den omfattning, som i andra lagutskottets förenämnda utlåtande angivits, av de enligt krigsförsäkringslagen utgående engångsbelopp och livräntor, vilka hänföra sig till olycksfall, som inträffat under tiden från utbrottet av det nu avslutade stormaktskriget, d. v. s. från och med den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen, till och med den 16 december 1939.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört följande:

»Av de redogörelser för bestämmelserna i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, som lämnats av riksdagens andra lagutskott i dess utlåtande nr 20 till innevarande års riksdag och av riksförsäkringsanstalten i skrivelsen den 13 april 1946, framgår, att de enligt nämnda lag utgående förmånerna på grund av en den 17 december 1939 ikraftträd lagändring äro väsentligt fördelaktigare, där est de hänföra sig till ett olycksfall, som inträffat efter lagändringen, än om de avse ett olycksfall före densamma. Denna skillnad får numera anses ha betydelse endast beträffande i lagen angivna livräntor och engångsersättningar. Att lagändringen icke gavs retroaktiv giltighet sammanhänger med att kostnaderna för ifrågavarande försäkring i sin helhet bestridas av arbetsgivarna genom försäkringsavgifter. Enligt min mening är den anförda skiljaktigheten i behandlingen icke tillfredsställande. Ifrågavarande personer ha under i övrigt likartade förhållanden varit sysselsatta i en med särskilda risker förenad näring, som varit av utomordentlig betydelse ur samhällets synpunkt. Jag finner därför i likhet med andra lagutskottet och riksförsäkringsanstalten särskilda skäl tala för att så förstärka de livräntor och engångsersättningar av detta slag som hänföra sig till olycksfall före

lagändringens ikraftträdande, att de komma i paritet med motsvarande för-
månar i anledning av olycksfall efter nämnda tidpunkt. Förstärkning av liv-
räntorna torde lämpligen böra ske per den 1 april 1946. Enligt den av riks-
försäkringsanstalten verkställda utredningen uppgår kostnaden för ifråga-
satt förstärkning av engångsersättningar och livräntor maximalt till cirka
182 600 kronor, fördelade med cirka 167 200 kronor på engångsersättningar
och med cirka 15 400 kronor på livräntor. I likhet med andra lagutskottet
finner jag, att dessa kostnader icke böra belasta annan än staten. Kostnaderna
torde få bestridas från förslagsanslaget till statsverket åliggande, av andra
medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.»

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom proposi-
tionen framlagda förslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte medgiva att i anledning av olycksfall,
å vilka lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring
för ombord å fartyg tjänstgörande personer är tillämplig och
vilka inträffat under tiden från och med den 3 september
1939 klockan 11 förmiddagen till och med den 16 december
1939, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslags-
anslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgå-
ende ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. så-
som förstärkning av livräntor och engångsersättningar, vilka
beviljats med stöd av nämnda lag, utbetalas skillnaden mel-
lan vad i sådant avseende skulle ha utgått, därest lagen i dess
lydelse enligt lag den 15 december 1939 (nr 854) ägt tillämp-
ning å olycksfallet, och de livräntor respektive engångsersätt-
ningar, vilka tillerkänts vederbörande, dock att förstärkning-
en av livräntorna endast skall avse tiden från och med den
1 april 1946.

Stockholm den 12 juni 1946.

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit
från statsutskottet: herrar Eriksson i Stockholm, Mannerskantz, Mårtensson*,
Näsström*, Albertsson och Pettersson i Dahl; samt
från andra lagutskottet: herrar Norman, Löfvander, Nils Elowsson, Hagård*,
Andersson i Alfredshem* och Jacobsson i Igelsbo.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Stockholm 1946. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.